

Katalikai turi suprasti, kad jų aukos ir pašventimas dėl katalikų spaudos sustiprinimo bus malonėms Dievui ir pačiai Bažnyčiai, ir žmonėms neindignuotis, negu pirkimas bažnytinio indy ir net negu bažnytinės apeigos. Pažinti to nesupras visi katalikai, mes negalime tikėtis sulaukti spaudos kuri atitiktų Katalikų Bažnyčios rimtybei ir pajėgoms. Žmonių vadai, pirmiausia gi kunigai, turi skatinti tai savo didžiausiu uždaviniu.

Vyskupas Kilian.

Organas Amerikos Lietuvių
Baimo Katalikų Buvimo
Juoapo Darbininkų
Sąjungos.

DARBININKAS
— BIRN —
UTARNINKAIS, KETVERGAIN IR
SUBATOMIS.
Metinis mokymasis \$2.50
Užrašyti mokymai \$3.50
DARBININKAS
866 Broadway, Boston 27, Mass.
Tel. South Boston 620.

VOL. VIII, No. 130.

UTARNINKAIS, LAPKRIČIO 20 D., 1923.

Kaina 4 cent.

Darbas ir koperacija

DARBININKŲ KOLEGIJA

NEW YORK. — Vykdamas nutarimą 1920 metais — Atlantic City, N. J., Amerikos Darbo Federacijos suvažiavime padarė, nuo Naujų Metų bus įsteigta darbininkų kolegija. Toji įstaiga rengs darbininkų vadus. Mokinama bus prakalbų sakymas, susirinkimų vedimas, ekonomika, darbininkų statymai, darbininkų klausimai literatūra. Kolegija neturės kol kas pastovaus namo, o turės ištisam kursui pasisamdžius salę. Už kursą tereikės mokėti \$2.00.

SPROGO.

NEW YORK. — Socialistų dienraštis New York Leader sprogo dėl 18 metų stokos. Paskutinis numeris pasirodė lapkr. 13 d. Prie jo palaikymo pastaruoju laiku buvo prisidėję keletas radikalų unijų.

VADŲ KONFERENCIJA.

WASHINGTON. — Suvažiavę atstovai įvairių darbininkų organizacijų svarstė įstatymų projektus ateinančiam kongresui. Jie atstovauja 6,000,000 organizuotų darbininkų. Pirmoje vietoje unijų vadai imasi atveitybės suvaržymo klausimą. Organizuoti Amerikos darbininkai nuo senai stovi už didelį atveitybės suvaržymą. Toliau unijų vadai formuluos įstatymų vaikų darbo reikalą. Susirinkimams pirmininkauja S. Gompers, Amerikos Darbo Federacijos prezidentas.

UZDARYS DAUG BRAVARŲ.

WASHINGTON. — Prohibicijos vykinimo žinyba paskelbė, kad pasiryžs uždaryti apie 50 bravarų įvairiose valstijose. Tie bravarai išdirbinėja amilštus gėrimus, tačiau jų stiprumas lyginasi paprastam alui.

APIE ANGLIŲ KAINAS.

HARRISBURG, Pa. — Gub. Pinchot pakvietė gubernatorių tų valstijų, kuriose nudojama kietosios anglys, konferencijai dėl nustatymo kainų. Tokių valstijų yra 29. Konferencija bus lapkr. 26.

NEATSILAIKO.

LONDON. — Kai Anglijos lordų dvarai tapo ribotai apmokestinami, tai lordams riestai prisidėjo. Kad visiškai nesumokėtų, tai savo dvarų palatus pavadė raudonųjų miestų klubams.

Amerikos automobilių turi 300,000,000 auklį jėgų.

KA PADARĖ KOOPERACIJA.

MINNEAPOLIS, Minn. — Šio miesto pieno kooperacija atiduodama kreditas už išgelbėjimą šio miesto darbininkų nuo "open shop". Kai 1920 m. tame mieste prasidėjo didelė agitacija už "open shop" ir kad kapitalistai prie to varėsi smaugdami unijas, tai pieno išvežiotojai buvo susirūšę unijon ir narių turėjo 360. Prie jų unijon darbdaviai buvo išgalandę. Tada keletui iš tų darbininkų puolė mintis suburti suaugimus pieno išvežiotojus ir steigti pieninę kooperatyvą pamatais. Sumanymą išnešė vykti ir pasisiekimas buvo. Dabar darbininkų kooperacija per metus apyvartos daro \$3,000,000. Kapitalistai pamatė, kad nieko gero savo taktika neatsiekė. Pieno išvežiotų unija nuo to laiko pasitriubino. Kooperatoriai išgelbėjo pieno išvežiotų reikalus ir dideli žingsni padarė darbininkų judėjimui.

KIEK NUSINUODIJA.

WASHINGTON. — Yra apskaičiuota, kad šiais metais nusinuodijo 5,000 žmonių.

PAKĖLĖ ALGAS.

CHICAGO. — Chicago, Burlington & Quincy kompanija pakėlė darbininkams algas po c. valandų. Tas padidė 12,000 darbininkų.

GAISRININKO NELAIMĖ

BRIDGEPORT, Ct. — John H. Partridge, kuris buvo 80 m. amžiaus ir visą savo amžių buvo pašventęs kovai su gaisrais, netikėtai nuo ugnies pats žuvo. Jis gaisrą, kuriame jis žuvo, degė pypkė ir uždegė laivą, kurio pridengdavo akis nuo šviesos. Nuo to labai apdegė ir mirė.

DARBUOJASI.

WASHINGTON. — American Defense Society skelbia, kad per pastaruosius tris mėnesius Rusijos bolševikų valdžia atsiuntė \$3,000,000 į Šv. Valstijas šiai vartoti propagandą už Rusijos Sovietų valdžios pripažinimą. Esas jau nuskirtas ir ambasadorius, kuris tuoj atvyks, kai tik pripažinimas būtų suteiktas. Rusija tikisi užtarymo kongrese iš keletos senatorių, kurie aplankė Rusiją perėjus vasarą.

NEGALI SUDARYTI KABINETO.

LONDON. — Sugrįžus milijonierių kabinetui Portugalijoje nepavyksta sudaryti naujo.

Prietelystė virsta neapykanta

NESUTIKIMAS DIDEJA.

LONDON. — Kai Francija pareikalavo Vokietijos išvyti sugrįžusį buvusį sesto įpėdinį, tai Anglija iš to nieko nedarė. Francija pareiškė stosiąti už Vokietijos nubaudimą, jei ne išvys princą, sakė, kad užimti daugiau Vokietijos žemių. Tais Anglija labai pasiūlysi. Taisidėjo prie Anglijos nuomonės parėmimo ir Italija. Todel sugrįžusį alijantų prietelystė keičiasi į piktumą. Francija rodo daug drąsos ir gimkuota jėga pagatavo užimti visą raginkuotą Vokietiją, jei toji nešoks pagal jos didelę.

EDISON PIRKO KASYKLĄ

W. ORANGE, N. J. — Garsumas išradėjas Edison So. Dakota pirkė kasyklą. Iš tos kasyklos iškasama lengviausias metalas vadinamas litiumas. Kasykloj bus dirbama tik pagal litinio reikalą.

REIKALAUJA VALSTIJOS TEISIŲ.

WASHINGTON. — Atvyko komisija iš Porto Rico su tikslu prašyti Amerikos valdžios suteikti Porto Rico salai valstijos teises. Tą komisiją atsiuntė salos legislatura.

ZUVO KETURI.

HUDSON, N. Y. — Traukinys užvažiavo ant automobilio, važiuosio per geležinkelį. Keturi automobiliųje buvusieji žmonės vietoj žuvo, o vienas smarkiai sužeistas.

SERGA.

TERRE HAUTE, Ind. — Eugen V. Debs, socialistų svarbiausias veikėjas pavojingai serga širdies liga.

DU DRAUGŲ MIRĖ KARTU

SALEM, Ore. — Clarence Ackley ir Dewey M. Andersen abu viena diena gimė prieš 26 metus Gilman, Ia. ir dabar abu kartu mirė. Jie draugavo per visą savo trumpą amžių.

GRAZI AUKA LIETUVAI

Washingtonas, lapkričio 8 d. (L. I. B.). Susivienijimo Lietuvių Amerikoje 4-tas Apskritys, Connecticut valstijoje, priistatė, per pil. Jony Mikalauską, Lietuvos Atstovybės auką \$1005.97 persiuntimui Lietuvon. Kuro sanitarijos reikalams, įstaigini karinio ambulanšo (ligonvežimo). Auką jau pareiškė Lietuvos.

GAL VISAI SPROGS.

PARYŽIUS. — Alijantų ambasadorių Taryba posėdžiauja reikale Vokietijos buvusio sesto įpėdinio, reparacijų, nubaudimo Vokietijos ir t. t. Jokio sutarimo tarp jų nėra. Nauja konferencija paskirta lapkr. 19 d. Yra spėjama, kad toje konferencijoje įvyks galutinas alijantų bendravimo spregimas.

KALTIMA WILSONA.

RYMAS. — Italijos augštieks valdininkams nepatiko ex-prez. Wilsono prakalba armistacijos dienoje pasakyta. Sako, kad ex-prezidentas neturi kitus kaltinti dėl blogos taikos, nes jis buvo nulemiančiu asmenimi taikos konferencijoje. Sako, kad bedarydama taiką Wilsonas padarė "scrap of paper" iš savo garbiųjų keturiolikos punktų.

PRASO APSAUGOS.

WASHINGTON. — Didieji Colorado valstijos kviečių augintojai atsilankė pas prezidentą Coolidge ir prašė pakelti mūšą ant Kanados kviečių, kad Kanados kviečiai nekonkuoruotų su vietiniais.

EKSPLOZIJĄ DIRBTUVĖJ.

BUFFALO, N. Y. — National Aniline Chemical dirbtuvėj ištikio gaisras. Paskui sekė eksplozija. Trys žmonės užmušta ir 19 sužeista. Tarp nuturintųjų yra keletas gaisrininkų.

DOVANA UŽ SŪNS

LONG BEACH, Cal. — Gatvėje, kur buvo tūstai žmonių pasisuko pasitusęs šuo ir keletas žmonių įkando. Tada moteris Grace W. Newell griebė tam pasitutusiam šuniui už sprando ir savo stipriomis rankomis pasmaugė. Miesto taryba nutarė jai išmokėti \$234.

NUSIZUDE.

ITHACA, N. Y. — George E. Quigley, 19 metų vaikinai, milijonieriaus sūnus, nusisėdė. Tėvas gyvena Detroite ir yra pilno bizny.

BANDĖ NUSIZUDYTI.

LOS ANGELES, Cal. — George M. Sunday, sūnus garbaus protestantų pamokslininko Billy Sunday, norėjo nusizudyti gėdai. Jis yra nejudinamojo turto biznyje ir turtingas. Pastaruoju laiku turėjo bėdos dėl svaigalų žinugelio.

ZINIOS IŠ LIETUVOS.

GIURLIONIES GALERIJOS FADETIS.

Giurlionies paveikslai tuo tarpu telpa senosiose Meno Kūrėjų Draugijos namuose, bet dabar, esant ten vaidinimams, vakarams su šokiais, tenkė juos iš ten iškelti, nes gali per neatsargumą kiltus kodėl nors katastrofai juos sugadinti.

„Buvo jau padarytos sutartys su fotografuotojais, kopijuotojais, rengiama džiūti rėmus, leisti albumus; tam tikslui yra paskirtos ir lėšos, bet dabar visas darbas susitrukdė.

Tuo tarpu manoma gauti porą kambarių baigiamuose statyti Meno Mokyklos rūmuose ir laikinai juos ten patalpinti, pradėti taisyti ir kopijavimo darbas.

RODUNE. Parapija padalinta. Del Rodunės lenkų moliatinių rūšių bažnyčioje spalio 7 d. Vilniaus vyskupo pasiūstas delegatas uždavė bažnyčią. Iš Rodunės kunigai visai išvažiavo. Rodunės parapija tapo padalinta tarp gretimųjų parapijų. Nesuravilioni obeliginai, kurie bažnyčioje atodavė reikavo ir traukė keturiamis paaukskus, liko ekskomunikuoti, t. y. išskirti iš katalikų tarpo. Lenkijoje nėra kam suvaldyti riaušinių, ir del keliolikos kenčia tūkstančiai.

SVENČIONIŲ APSKR. Lenkai sužinoję mokyklų inspektoratą "Ryto" laikinų mokyklų vietas, siuntinėja kurstytojus, kurie visokiais grasinimais ir pažadais stengiasi patraukti žiņpas, kad prisimintų lenkiškas mokyklas. Tokiais žygiais ypač pasižymėjo dvarininkė Bortkevičienė, kuri, kad linėliais apsiuikusi, važinėjo po kaimus sušėdamos švenčių džiaugsmo vardu steigianti lietuviškas "grynas katalikiškas" mokyklas, o žmonėms sutinkanti, duodavusi pasirašyti kažkokį raštą. Po poros dienų kaimiūnų atvykavo lenkų mokytojas ir vėsdavo tėvus prašė, kad vaikus, nes esą patys prašė.

— Sventionių "Rytas" šiemet laiko 66 mokyklas.

— I Tverčiaus ir Ceikinių mokyklas paskirti mokytojai vieni lenkai.

KAUNO SAULIŲ KONCERTA SUKMERGEJE.

Kauno Saulių choras, 65 žmonių sastate, spalio mėn. 21 d. buvo Ukmurgeje, kur davė du koncertus: vieną karvams (įėjimas buvo nemokamas) ir antrą šiai publikai. Šie koncertai ukmergiečiams davė progos pasigrožėti tikruoju muumi, sukėlė daug kilių jausmų. O tokios progos šia sraka susi-
laukti. Abu koncertai turėjo kilyn ir visus medėjus užmūšė.

kinštinais pripildytą Karių Klubo salę.

Pirmiausia tenka paminėti Operos artistą gerb. Ant. Valčiūną, kuris čia pasirodė kaip dainininkas ir dirigentas. Nors fortepijonas buvo gerokai išklėres, bet A. Valčiūno dainavimas padarė ir publika gilaus išpuščio. Už tai publika gerb. dainininkui dėkojo karštais plojimais ir gėlių buketais. Jis padainavo "Du Grandieriai", "Žalioji lankelė", "Lilai".

Viską savo dideliu bosu balsu atliko visai gerai, su jausmu ir aiškia dika. Vyrų, mergaičių ir mišrus choras padainavo keliolika dainų: veik vienas lietuvių kompozitorių. Choras parodė aukštą išsilavinimo laipsnį kaip technikos, taip ir meno žvilgsniais. Ypatingai gerai ir jausmingai buvo padainuota "Ginkim šali Lietuvos", "Motinos širdis", ir "Neverkia pas kapą".

Publika kėlė didžiausias avacijas choriui ir jo dirigentui. Tokio gražaus chorinio dainavimo Ukmurgeje dar nebuvo tekę girdėti. Atsilankius choro ir Ukmurge, neabejojamai, turi didelės kultūrinės reikšmės.

Čia reikia pažymėti, kad tik pasišventėliai šauliai chorininkai galėjo šiuo metu vykti į Ukmurgę, su kuria susisiekti nebelengvas. O orus mišgnylinuosius svečius valšino purvu ir lytūn; be to, ir su naktynė chorui teko patirti sunkumų ir nemalonių, ko sunku buvo išvengti. Čia dar reikia pastebėti, kad gausinias svečių kaimiečių būrys koncertui įnešė daug grynų ir linksmaus šokių ir žaishmetų. Tik dėka mylimiems svečiams šokiai buvo labai įvairinti gražiais tautiniais žaislais su dainomis.

Už visą tai Kauno Saulių chorui ir jo dirigentui gerb. A. Valčiūnui ukmergiečiai nuoširdžiai dėkojo.

PAVOGĖ SVAIGALŲ.

BALTIMORE, Md. — 25 banditai iš degtinės sandėlio pavogė svaigalų tiek kad pričiuodavo du trokui. Bet policijai pavyko trokus pagauti ir draivorius suareštuoti.

SUSIMUSĖ.

RYMAS. — Būrys Amerikos jureivų nuo laivo Detroit bevaikšiodami Venecijoje susikūrė su fašistais. Buvo girdėti šaudymų, bet niekas nebuvo sužeistas.

ZUVO MEDĖJAI.

NEWARK, Ohio. — Keturi medėjai važiuo miškus automobiliumi. Per geležinkelio važiojančią trenkė į juos traukė. Abu koncertai turėjo kilyn ir visus medėjus užmūšė.

KATALIKŲ PASAULIS

ARKIDIECEZIJOS IŠLAIDOS.

CINCINNATI, O. — Šio mieste arkidiecezija perėtais metais išlaidų turėjo \$5,000,000. Vienas milijonas dolerių išleista naujos seminarijos statymui. Antra didžiausia suma iš 35,000 išleista katalikų universiteto bendrabučiui pastatyti. Ties universitetas randasi Dayton.

BADAS TARP INDIJONŲ.

MINNEAPOLIS, Minn. — 12,000 indijonų išmirus šią žerbadu, jei nebus suteikta užtekinama parama. Tie indijonai gyvena senoviskų būdu, neteko plačių miškų, neteko mūšiokei-patogių vietų ir atdūrė ant prapulties kranto. Likimu darbuojasi būrelis katalikų kunigų ir Farmer-Lab partijos veikėjas.

ZUVO ARCIVYSKUPAS.

RYMAS. — Loreto arcivyskupas Andreoli įkito į šulinį, kurs buvo šneke jo namų. Šulinys buvo išdžiūvęs, bet buvo 40 pėdų gilumo. Todel arcivyskupas užsimušė.

DIDELIS SUJUDIMAS.

MARSHALL, Minn. — Lyceparvieto žmonės, kurie daugiausia belgiškos kilmės bega sujudo. Mat mėnraštų World's Work buvo straipsnis antraščiui "The Immigration Peril". Tame straipsnyje pasakyta, būk mokytoja (lietuvių) miestelio mokyklos pasakiusio straipsnio rašytojui, "ka belgai ateiviai esą visi beraičiai, kad kitos kalbos nepažįsta, kaip tik savo. Kad jų vaikai auga nemokinami angliško kalbos.

(Ghent gyventojai pasiskaito to rašto pasibiauėjo šneiztu i susirinkę nutarė pasiusti re dakečiai atsankimą ir sužinojo, kad mokytoja teikė rašytojui klaidingas informacijas. Pagal 30 metų s valstijos įstatymus galima įsodinti katalikų man ty, kurs teikia klaidingas ir šneiziančias informacijas.

MOKYTIEJI KALEJIME.

BALTIMORE, Md. — Profesoras Carl Murchison rinko John Hopkins universitetui žinias apie tai, kiek mokytojų žmonių sėdi Amerikos katalikų mūose. Tai susekė, kad katalikų mūose yra 7,000 asmenų, būgusių augstus mokslus. Taryti mokytojų katalikų daugiausia yra advokatai. Iš visų katalikų 98 nuoš pri skaito save kokios nors tikybos parapijonu. Katalikų mūose nėra nei vieno profesoriaus nei šiaimoklio vėto. Anie visi mokytoji kalinai yra advokatai, daktarai ir kitokie.

(THE WORKER)

Published every TUESDAY, THURSDAY and SATURDAY

SAINT JOSEPH'S LITHUANIAN R. C. ASSOCIATION OF LABOR

Entered as second-class matter Sept. 12, 1915 at the post office at Boston, Mass., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1102, Act of Oct. 3, 1917, authorized on July 12, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:

Yearly \$4.00
 Boston and suburbs \$5.00
 Foreign countries yearly \$5.00

Inteligentija-kaipo tautybės atspara

AMERIKOJ INTELIGENTIJĄ

Pas kitų tautų amerikiečius (žydus, anglus, airius ir k.) inteligentijos nuosimtis yra labai didelis, nes Amerika yra miestų šalis ir, kaip joje, daug ji reikalauja inteligentinių spėkų savo prekybai, pramonei ir kombinuotam (sudėtiniam) savoj gyvenimui. Šios inteligentinės paieškos vadovauja kasdieniniam Amerikos gyvenimui, sukuriui. Mūsų kolonistai irgi sukasi tame sikury, tik jo vadovystėje žodžio neturi, nes mūsų čia augusi šviesuomenė laisvės nesiekianti. Nenorint ištautėti, reikėtų nusistatytis prieš šios gyvenimo viršūnės arba prasišalinti iš miestų ir laukus (ūkų) ir ten žyngiesnėmis grupėmis apsigyventi.

Šlaures Amerikoje vadovauja anglo-amerikiečiai, kuriems nestigta tautinių prietarų ir egoizmo, tad jie labai nemėgsta aukštesnio tipo žmonių, t. y. tokių kurie neištautėja, myli savo kalbą ir garbingus tėvų palikimus. Su šituo faktų mūsų išsivija ir jos inteligentija labai (gal net per daug) skaitosi. Skaityties reikia, bet išmintingai ir teisingai. Reikia lenktyniuoti. Kitų amerikiečių šviesuomenės labai daug, bet ji nėra tokia aukšta, kad būtų nebegalima jos viršūnį pasiekti. Jeigu savo kolonijos turėtume patriotiškų ir šviesių darbininkų šeimynų šimtą kartų daugiau negu dabar turime, tai gal būtų jų valka, gražioji dvasioj auginami, užaugtų tokiomis mokyklomis, kurie mokslo bagažą pralenktų anglo-amerikiečius ir atstotų šale gabiausių tautų. Laisvoje konkurencijoje (mat anglai MŪSŲ kooperacijos šioje srityje nepanorės) lietuvis profesionalas-inteligentas galėtų liuosai pralenkti anglą, nes mūsų šalis yra protiniai gabesnis. Anglo-amerikiečių inteligentijos labai daug, bet ji ne augsto tipo. Išskyrus mažą labai nuosimti (universito profesorius ir šiaip oriditū). Amerikos mokyklos gaminti inteligentai yra gėri vien savo amato žinovai. Jei pas Amerikos lietuvių atsirastų tiek mokslineis ambicijos ir narsumo, kiek jų dabar yra Lietuvoje, tai mūsų būsimieji inteligentai galėtų pralenkti anglus, jei ne darbštumu ir amatu, tai bent erudicijos platumu.

Lengva apčiuopti inteligentinį badą mūsų kolonijose, bet nelengva surasti būdą kaip padidinus savo šviesuomenę. Stipendijų klausimas čia nepriaimas; jei jų būtų daug, tai neturėtume kam ir dalinti, nes mažai kas mūsų šio universiteto laiko. Be to, inteligentių ir daug pasigaminus, tautinio atsparumo klausimas nebūtų dar išspręstas. Juk reikia-gi atsivelti ir tą pusę milijono ne inteligentių, kuri čia pražuvimui pasmerkti.

PLAGIOJI LIAUDIS—KAIP SVIESUOMENES ŠALTINIS.

Tvirtai norint ištautėjimą sulaukyti (tikriausiai: sumąžinti, reikia aukštesnį kelti visą pusę milijono kolonistų. Visokių vaju esame darę. Artimoje ateityje reikėtų pradėti vaju prieš tamsybę, už šviesą mūsų patį tarpe. Kaip nušviesime eilinių darbininkų protus, kai pramokinsime juos mokslo bei žinias mylėti, branginti, tuomet bus vilties, kad jų vaikai užaugs šviesūs, mokyti ir geri lietuviai. Pas mus žmones pinigėlio yra; dešimtytis milijonų glūdi tiek bankuose ar žmonėse. Kai to pinigėlio savininkas bus šviesus ir kultūringas, tai jis tikrai nesigails pinigų investuoti į savo vaikų smegenis. Tad intensyviai kultūrinami eilinius darbininkus/pasiekiamas dviejų gražių tikslų: patį darbininką apginkiuojame tikrąja išmintimi ir jo pinigą pervedame jo vaikų smegenims, t. y. gauname SVIESŲ DARBININKĄ IR JO VAIKĄ INTELIGENTĄ. To mums ir reikia. Nesakom kad visus, bet dalį darbininkų. Nėn kryptin vis-gi galima patraukti. Žinoma, tai nelengvas darbas. Štai mes vedame (ir iditi tai daro) kultūrinę propagandą darbininkų tarpe; bet žinome kad nedaugelis mus girdi, o dar mažiau yra įdomiajančių. Šviesti per prakalbas, paskaitas. Bet jos didumai neįdomios. Žmonės įdomiaja tvirtuoju vystymėms, šokiais, bučiais juokais, bet ne rimtaisiais dalykais. Šitie jiems dar net nesuprantami. Tad iškalno žinome, kad kultūrininkų žygis yra labai sunkus. Reikia daug išvairių ir kantrybės.

O DARBININKUS KULTURINTI BŪTINAI REIKIA.

Kol neturėsime šviesių šeimynų, tol vaikai lengviausia li-

Kooperacijos Patanga

Amerika (Sv. Valis). Čia draugijos priklauso net 160,000 pastebima didelė kooperacijos šeimynų; išsargos fonde ta patanga nors ir tamie, kad jau draugija turėjo (1922 m.) 7,000,000 amerikiečių universitetų įvedė specialius kooperacijos išgulme skyrius depozitų buvo 1,000 milijonų kronų. Be to 18-oje universitetų kooperacija bent paviršium išaiškinama, geriausia tie kursai vedami esą Columbia Universitete, N. Y. ir Minnesotos Universitete. Kolumbijoj yra žiemos kursas ūkio kooperacijoj ir pavasario kursas vartotojų kooperacijoj. Minnesotos universitetas duoda trumpą kursą (12-os savaitės), kur išguldoma kooperacijos metodai, palyginamai su kapitalistine arba valstybine metoda. Gerai taip pat esą vedami kursai Kalifornijos ir Kentuckio universitetuose.

Nepaprastai sekasi čia kooperatyviams darbo bankams, kurių esą dabar jau apie 20. Didžiama jų turi jau milijoninų kapitalis. Vienas Cleve, lando Lokom. Inž. Unijos bankas, įsteigtas su \$651,000 kapitalo, j du metu išaugo į 19 milijonų dolerių kapitalo. Prie Amerikos Kooperatyvės Sąjungos New Yorko (The Co-operative League of America, 167 W. 12-th Str. New York City) priklauso 338 draugijos su 135,450 narių ir 40 milijonų apyvartos kapitalo. Toji Sąjunga vienija tvarko ir remia visą judėjimą ir laisvą daro pakeliamą kooperatyvės apšvietos.

Kooperacijos judėjimas čia ypač plėčiasi tarp ūkininkų, kurie kasmet už milijardus dolerių parduoja savo produktų kooperatyvių būdu. Australija. Australijos kooperatyvės draugijos turi savo sąjungą, kuri turi savo umūnų sandėlius, kas met daro kongresus ir leidžia mėnesinį žurnalą "Co-operative News". Naujos Zelandijos ūkininkų kooperatyvai labai auga ir vairo plačią prekybą ypač su Anglijos kooperatoriais. Vien šio perieitais metais išgubeno Anglija 69,000 tonų.

Austrija. Čia ūkininkų draugijos yra susijungę 12 sąjungų, iš kurių 10 yra kooperatyvės. Iš viso ten priguli 2,806 draugijos. Gai didžiausia Austrijos kooperatyvė draugija yra Vienoje. Vargas išmokina žinones vienybės. Nes prie tos vienos tautės. Net ir parapijinė mokykla daug nepagalbės, jei namuose vaikai nematys gražesnio kultūringesnio pavyzdžio. Mūsų jaunikius ištautina mokykla ir gatvė. Kenksminga mokyklos ir gatvės įtaka turi atstoti šeimyna. Tautiniai atspairi šeimyna esti tik šviesių žmonių tarpe. Girtuokliai, tamsūnėliai tokios šeimynos nesutvėrę. Tad jų vaikai nesulaikamai ištautės. Ir nėra vilties jų išgelbėti.

Jau žinome, kad mūsų išsivijos Lietuvoje nesugrąžinsim. Lieka tik čia jai kovoti už savo tautinį išlikimą. Ir toji kova privalo būti kooperatinė, kuolietverminga. Mūsų kovotojų išvėrimingumas padidės tik tuomet, kai jų tarpai įplisime didelė inteligentijos dazė, kai jų diles sukurksimė. Jei nenorime demokratybei gėdos padaryti, tai traukime kultūros žygį kooperatinė žmonių mase. Kiek tik pasieks jos užgriebtį. Jei nemokėsime visi kartin sutartinai dirbti, tai mūsų likimas labai liūdnas. Ak ir smarkiai dirbdami visų neigėsim. Tik visi bent dalį neaktingos mūsų tautos galėtume aukštesnio žmoniškumo pramokinti. Tik reikia sutartinio lietuvių tautiškų šviesuomenės bei organizuotos visuomenės pastyrimo ir sutartinio.

š. buvo 12,002 kooperatyviškių Rūmai, ir Namų Statymo Sąjungų su 2,300,000 narių. Jų junga. Pereitą pavasarį įsikūrusi Centralis Komitetas visoms to darbo šakoms vienyti ir tvarkyti.

Danija. Pereitais metais Kooperatyvų Sąjunga turėjo apyvartos 1,248,100,000 kronų. Tarp jų vien ūkininkų kooperatyvų apyvarta siekė 1,061,300,000. Garsios yra Danų kooperatyvės pieninės, kurios pernai pieno produktų pardavė už 735,000,000 kronų, ir skerdyklos, turėjusios apyvartos 364,000,000 kronų. Užsienin išgabenta pienoškų produktų ir mėsos už 64,000,000 kronų (1922 m.).

Danijos Kooperacijos Bankas turėjo apyvartos 13 milijardų kronų. Kapitalo turi 202,803,628 kr. Danijoje perieiti metai buvo sunkaus krizio metai. Tai palietė ir kooperaciją. Bet kooperacija atsisilaikė prieš krizį daug pasekmingiau, negu kapitalistiniai biizniai.

Pernyškiamame kongrese, laikytame mieste Aaarhus, dalyvavo apie 2,000 delegatų. Didžiausi rūpesniai buvo pagerinti krautuvų atskaitomybę ir priešinties valdžios pastangoms apkrauti draugijas mokesniais.

Ecuador. Čia, Gvajakilio mieste, įsikūrė dar tik pirma tikroji Vartotojų Draugija, Ročdelio pagrindais, su kapitalu 275,000 dolerių.

Bulgarija. Tai ūkininkų šalis. Ūkininkai čia stipriai susiorganizavę ir du kooperacijos centru. Gaila tik, kad šalies politinės kovos palietė ir tuos kooperacijos centrus, kurie tarp savęs varinėja bereikalingus nesupratimus. Koop. Sąjunga "Napred" gana gerai vystosi. Turi narių 42,968, apyvartos — 193 milijonus levų, padarė 80 milijonų levų.

Čeko-Slovakija. 1922 m. lapkr. 26 d. Pragoje buvo visos šalies kooperatorių kongresas. Dalyvavo kaip čekai-slovakai taip ir vokiečiai. Kooperacijos sulauko ir sentosius priešinties. Kongrese dalyvavo 2,000 delegatų nuo 1,012 draugijų, turinčių narių 1,120,000 ir 21 milijardų kronų apyvartos. Šalies ūkis ir pramonė kapitalistų rankose. Baisus darbo žmonių išnaudojimas. Valdžia mėgina varžyti kooperaciją, aptrauti ją mokesniais. Tad kongresas pareikalavo laisvės ir užprotestavo prieš mokesnius nuo tos ayvartos, kuri daroma iš narių.

Is viso Čeko-Slovakijoje 1922 m. lapkr. 26 d. Pragoje buvo visos šalies kooperatorių kongresas. Dalyvavo kaip čekai-slovakai taip ir vokiečiai. Kooperacijos sulauko ir sentosius priešinties. Kongrese dalyvavo 2,000 delegatų nuo 1,012 draugijų, turinčių narių 1,120,000 ir 21 milijardų kronų apyvartos. Šalies ūkis ir pramonė kapitalistų rankose. Baisus darbo žmonių išnaudojimas. Valdžia mėgina varžyti kooperaciją, aptrauti ją mokesniais. Tad kongresas pareikalavo laisvės ir užprotestavo prieš mokesnius nuo tos ayvartos, kuri daroma iš narių.

Prancija. 1920-ais metais Prancijoj Vartotojų Draugijų buvo 4,790. Iš jų prie Koop. Draugijų Federacijos priklausė 2,291; nepriklausančių 2,499. Narių jos visos turėjo 2,498,449; vidutiniškai vienas draugijai priklausė 785 nariai. Apyvartos visos draugijos padarė 1,839,538,723 frankus. Kooperacijos Draugijų Bankas turi 14 milijonų frankų draugijų garantuoto kapitalo; pereitą žiemą depozitų turėjo jau 68,000,000; apyvartos per metus padarė 1,480,000,000 frankų. Prancijos kooperatoriai įvedė "Kooperacijos Propagandos Sąvaite". Pereitą žiemą per tą sąvaite darbavosi 201 draugija; gavo 15,419 naujų narių ir puspenkto milijono narių depozitų savo kooperatyviam bankui.

Prancijoje veikia keli kooperacijos centrali: Vartotojų Draugijų Federacija, Ūkininkų Federacija, Gamybos Draugijų

PADETIS EUROPOJE.

Siandien apie reparacijų konferenciją jau nebekalbama. Konferencijos ideja blykstelėjo kaip meteoras ir užgeso. Dabar tik žiūrime, kad naujų nesupratimų išvengus. Ir taip jau labai daug. Prancijai nori ex-Kronprinca iškraustyti iš Vokietijos ir atnaujinti ten Alijantų karo kontrole darbus. Mat yra įtaurim, kad Vokietija vis-gi rengiasi prie naujo karo. Tad prancijai nerimauja ir nori dar labiau nubasėti vokiečius: užimti Prancijai ar net Hamburgą. Su šituo jų sumanymu nesutinka anglai ir italai. Belgai linksta francūzų pusėn, bet ir tai nedrasiai. Šiom kartu bene reikės p. Poincarė bent kiek nusizeminti, nes kitaip jis pasijustų per daug izoliuotas.

Dėl visų šitų nesupratimų kalbas net karą pranašauja, manoma, kad joje, kaip ir šiuom tarpu nebus. Viskas pasibaigs smarkesniu pasipjaukimu, nuo kurio Europos reikalai, žinoma, nepasigerins. Sunku dabar Europai tvarkytis; nes galingieji nesutaria. Jei Anglija ir Italija kaip nors sutartų, tai gal padarytų išpūdžio į Prancijos vienšališką politiką. Bet dabar "niekas su nieku nesutaria." O tai labai palankios sąlygos Prancijos viešpatavimui Europoj.

MARŠRUTAS.

CENTRO PIRMININKO PRAKALBOS.

Lapkričio 29 d. Hartford'e, Conn. — parapijos sukaustuėse.

Gruodžio 2 d. Worcester, Mass. — spaados savaitėje.

Nuo gruodžio 4 d. iki 18 d. L. D. K. S. Connecticut apskrityje.

Gruodžio 20 d. Nashua, N. H. — L. D. K. S. kuopai.

Gruodžio 21 d. Manchester, N. H. — L. D. K. S. kuopai.

Gruodžio 22 d. Lewiston, Me. — LDKS. kuopai.

Gruodžio 23 d. Rumford, Me. — LDKS. kuopai.

STUDENTAS DAUŽVARDIS per Kalėdų atostogas kalbės L. D. K. S. New Yorko ir New Jersey apskrity.

PRALEISKITE KALĖDAS LIETUVOJE VAZUOKITE ANT SUVIENYTŲ VALSTIJŲ VALDŽIOS LAIVŲ.

Jei su manote atkviesti Lietuvoje šiais metais, jeim poris praleist Kalėdas su meilumais senoje (vyriausio) valdžios plaukiojant suvienytų Valstijų Valdžios laivais duoda specialias atostogas tams, kurie valdys. Būs specialiai išplaukiami.

S. S. LEVIATHAN (išplauks Gruodžio 1 d.)
 S. S. PRESIDENT ARTHUR (išplauks Gruodžio 5 d.)
 S. S. GEORGE WASHINGTON (išplauks Gruodžio 13 d.)

Sulaukimas su Lietuva nuo Anglijos arba Prancijos. Valdžios suvienytų Valstijų biroj piktūras, kad kolonijose būtų suamį į vietą. Kad šis linksmas sąjūsu būtų realizotas jums—eikite dabar pas agentus ir užsakykite rezervaciją—dabar.

UNITED STATES LINES
 75 State Street, Boston, Mass.
 Lokalūs Agentai visuose miestuose.
 Valdžios Operatoriai ir
 UNITED STATES SHIPPING BOARD

LINKSMUS SOKIAI

Rengia Šv. Petro Parapijos Bažnytinis Choras

Subatoje, Lapkričio 24 d.

Parapijos Salėje, 492 E. 7-th St. So. Boston, Mass.

Pradžią 7:30 val. vakare.

Ižanga Vyrams 50c. .. Moterims 35c.

KAS GIRDĖTI LIETUVIŲ KOLONIJOSE.

STOUGHTON, MASS.

Kėletą dieną atgal laukiausi S. Bostone. Prie progos užėjau „Darbininko“ redakcijon, na ir užklausan ar mano prenumerata už „Darbininką“ neįsibaigus. Kaip tik sykiu laiku patalkiau užklausti, gavau atsakymą, kad pasibaigė lapkričio 1 dieną. Na, tuojau atnaujinau prenumeratą ant viso meto, tai yra užsimokėjau \$4.50 ir „Darbininkas“ lankys mane per visą metą. Ir gavau dar vieną dvi knygas: „Dangaus Karalienė“ ir „Trys Keisiviai“, na o vieną dar pats nusipirkau, „Didžiojo Karo Užrašai“. Perskaitęs šios man tas trys knygas, labai patiko. „Dangaus Karalienė“ knygos yra tiek vertos auksu kiek jos vienos trys sveria. Todėl esu labai dėkingas „Darbininkui“ už tokią didelę dovaną ir patarimų kiekvienam darbininkui užsiprenumeruoti laikraštį „Darbininką“ ir užsimokėti už visus metus iš karto \$4.50, o gaus tas dvi knygas visai dykai, o trečią, „Didžiojo Karo Užrašai“ tegul nusiperka, kuri viena mažai teka buvusi, tik 65 centai, o perskaitę daugios karų bašnybes ir koks Lietuvos žmonių mūsų brolių darbininkų buvo padėjimas karo metu, kaip mūsų brolius lietuvius kankino, plėšė ir teisybę pasakius, „mūsų, pėsčių ir verkto nedavė“ o daugybė ir visai nužudė arba kas žin Karščiūnė iš Lietuvos krašto.

Nežinau kodėl taip stoughtonietis apsislėdo, jokių veikimų negirdėti, o ką apie LDS, 400 knūpi, tai visai nieko nesigirdi, nežina kas tame yra kalbas ar valdyba ar apsislėdimas. Aš manau, kad daugiausia apsislėdimas. Taigi broliai darbininkai nereikia apsislėsti ir vienam ant kito laukti, ale reiki stoti visiemis petis į petį ir dirbti o neapleisti tokios brangios organizacijos kaip LDS, nes tai yra geriausia darbininkų organizacija ir geriausia darbininkų užtėra. Taigi jūs, darbininkai, kurie esat valdyboje, stokit pirmiausiai į darbą ir raginkit kitus, o pasekmės bus užtikrintos.

Čia pradėjo statyti tautiška namą, prie kurio maž daug visi lietuviai prisidėjo kaip tai: bolševikai, laisvamaniai ir daugiausiai, praktikuojantys katalikai. Taigi pastarieiems reikia apsigalvoti kad iš jų rankų laimė neispruktų ir kad ta laimė nepakliūtų „Tročkiniams“ į rankas kaip tai yra daugelį kartų po kitus miestus atsitikę.

Čion darbai labai sumažėjo, nekurios šapos panašios ir užsidaryma visai ir iš kitur pribuvusiam darbas labai sunku gauti, todėl aš patariu kad čionai iš kitur nevaižiotumėte darbo ieškoti, o jei kada pradės geriau darbai čia, tai aš pranešiu per „Darbininką“.

Kaip kitur, taip ir čionai žinoneliai nežinai ant bedarbės o „mūnšajū“ traukia kaip vandens, o kelias bobelės yra kad „sulytina“ ir vyrus, kas labai daro didelę gėdą tarp svetintaučių, o tai vis „keliovininkai“. Maikio pasekėjai mūnšajū „garbina“ rydanti. Žinoma, koks apsvietimas, toles ir apsiėjimas.

Kitą syk daugiau.

MONTELO, MASS.

Montelloje darbai sumažėjo, kros čerovų dirbtuvės užsidarė ant neapriboto laiko. O čionai kitolčių dirbtuvų nėra. Tai kitolčių dirbtuvė negalima gauti. Žmonėliai susibūpę su darbas, daugiaut prisie apliekti Montello. Patartina iš kito kolonijū nevaižauti į Montello darbo ieškoti, čia esantiama nėra kur darbo gauti. Ve-

ikimai vis-gi nepasibaigė. Vyčių 1 kuopa pradėjo smarkiai atbust. 4 d. lapkričio turėjo ekstra susirinkimą, prisirait keltas naujų narių, taipogi sumanė surengti puikų vakarą ir vakarienę. Tai bus lapkričio 22 d. Vakaro rengėjai: p-ls Ona Kašaitė, Jonas Spranaitis, Julius Baronas. Komisija dūrbšti, tad bus puiki ir vakarienė.

LDKS. 2-ra kuopa turėjo paprastą susirinkimą 6-tą d. lapkričio. Susirinkimas buvo svarbus dėl visų LDKS narių, bet nekurie nepribuvo. Buvo skaitytas iš centro laiškas ir vienbalsiai priimtas ant apsvartymo. Kas link pardavimo namo, po ilgo svarstymo buvo išrinkta komisija iš 2-jų narių. Kad apsimetų namo, 2-ra kuopa nesutinka kad būtų parduotas namas ir stoja prieš pardavimą. Taipogi komisijos raportas kas-link pasiūtimu dovano gerb. kun. F. Kemšiniui. Pasirodė, kad darbas smarkiai eina ir nutarta, kad prieš Kalėdas būtų dovana pasiūsta. Mūsų kuopa pareitą metą pasiūstė, tai ir šiemet nepamiršo. Aš manau, kad